

مبانی یادگیری ماشین

پاییز ۱۴۰۴

استاد: دکتر حامد ملک

دانشکده مهندسی و علوم کامپیوتر

پروژه تشخیص احساسات با داده‌های چندوجهی

هدف پروژه

هدف این پروژه طراحی و پیاده‌سازی یک سیستم تشخیص احساسات است که با بهره‌گیری از یادگیری ماشین و یادگیری عمیق، و با استفاده از دو مدلیتی متن و گفتار، احساس گوینده را پیش‌بینی کند. در این مسئله، هر نمونه داده شامل متن^۱ گفتار^۲ و سیگنال صوتی بوده و مدل باید با ترکیب هر دو، طبقه‌بندی احساسات را انجام دهد. تمرکز پروژه بر ساخت یک خط‌لوله‌ی انتها به انتهای آنها^۳ از پیش‌پردازش و استخراج ویژگی تا آموزش و ارزیابی است، به‌گونه‌ای که مدل نهایی عملکرد قابل قبولی روی داده‌های ارزیابی ارائه دهد.

جزئیات پروژه

در این پروژه انتظار می‌رود یک مدل تشخیص احساسات بر پایه‌ی داده‌های چندوجهی^۴ ارائه شود. بطوری که برای هر نمونه، متن گفتار و سیگنال صوتی به صورت متناظر در دسترس بوده و خروجی سیستم یک Emotion Label باشد. از نظر پردازش متن، دست شما برای استفاده از مدل‌های از پیش‌آموزش دیده^۵ باز است و می‌توانید بسته به طراحی خود از وزن‌های آماده استفاده کنید، آن‌ها را ثابت^۶ نگه دارید یا با راهبردهای ریزنظمی^۷ برای مسئله‌ی تشخیص احساسات بهینه‌سازی کنید، با این حال لازم است نحوه‌ی استفاده و دلیل انتخاب این راهبردها در گزارش شفاف توضیح داده شود. برای مدلیتی صوت نیز استفاده از انتقال یادگیری^۸ مجاز است، زیرا داده‌های گفتاری معمولاً نسبت به تغییرات گوینده، لهجه، شدت صدا، نویز محیط، کیفیت ضبط و شرایط واقعی حساس‌اند و بهره‌گیری از نمایش‌های آموخته‌شده می‌تواند به تعمیم پذیری^۹ کمک کند. با این وجود، صرفاً تکیه بر یک مدل آماده‌ی «بدون طراحی و بدون آموزش/انطباق» کافی نیست و شما باید معماری کلی و روش‌شناسی پروژه را خودتان طراحی کنید، اجزای لازم برای تطبیق با وظیفه را تعریف کنید و فرآیند آموزش و ارزیابی را به صورت قابل بازتولید^{۱۰} ارائه دهید. ارزیابی باید روی تقسیم‌بندی استاندارد داده انجام شود و عملکرد با معیارهای مناسب گزارش و تحلیل گردد، علاوه بر شاخص‌هایی مانند F1 / Accuracy / Precision / Recall ، ارائه‌ی تحلیل‌های تکمیلی مانند Confusion Matrix و تحلیل الگوهای خطای می‌تواند کیفیت گزارش را افزایش دهد.

¹ Speech Transcript

² End-to-End Pipeline

³ Multimodal

⁴ Pretrained Language Models

⁵ Freezing

⁶ Fine-tuning Strategies

⁷ Transfer Learning

⁸ Robustness / Generalization

⁹ Reproducibility

دادگان

برای این پروژه، دادگان باید به گونه‌ای باشد که برای هر نمونه هر دو مدلیته‌ی متن و صوت در دسترس باشد و علاوه بر آن برچسب احساس نیز ارائه شود؛ به عنوان نمونه، دادگان‌هایی مانند IEMOCAP و MELD این ویژگی را دارند و شامل گفتار به همراه متن متناظر و برچسب‌گذاری احساسی هستند. ارزیابی بر اساس ۷ برچسب احساسی انجام می‌شود، (Anger, Disgust, Fear, Joy, Neutral, Sadness, Surprise) و بنابراین دادگان انتخابی شما نیز باید همین برچسب‌ها را داشته باشد یا امکان نگاشت^{۱۰} دقیق آن‌ها به این مجموعه فراهم باشد. همچنین باید توجه داشت که در مرحله‌ی تحويل، مدل روی نمونه‌های آزمون تصادفی بررسی می‌شود. بنابراین انتخاب دادگان و آماده‌سازی آن باید به گونه‌ای انجام شود که مدل نهایی تعیین‌پذیری و پایداری مناسبی در برابر تغییرات واقعی مانند تفاوت گوینده و شرایط ضبط داشته باشد، و در گزارش نیز اختلاف تعریف احساسات و عدم توازن کلاس‌ها^{۱۱} بین دادگان‌ها شفاف توضیح داده شود.

ملاحظات اجرایی و تحويل پروژه

در تحويل نهایی، انتظار می‌رود تمامی اجزای پروژه به صورت کامل و قابل اجرا ارائه شوند، شامل کدها، فایل‌های تنظیمات و مستندات لازم برای بازتولید نتایج. گزارش پروژه باید تصمیمات طراحی، روش‌شناسی، معماری مدل، فرایند آموزش و تنظیم ابرپارامترها^{۱۲} و نتایج ارزیابی را به صورت شفاف پوشش دهد و علاوه بر گزارش معیارهای اصلی، تحلیل خطا و تفسیر نتایج را نیز ارائه کند.

موارد امتیازی

۱. ارائه‌ی یک واسط سبک برای تست مدل مانند UI ساده یا API جهت بارگذاری ورودی و مشاهده خروجی
۲. اجرای اعتبارسنجی متقابل^{۱۳} برای گزارش پایدارتر نتایج.
۳. انجام Ablation Study کامل؛ مقایسه‌ی فقط متن، فقط صوت، و ترکیبی و تحلیل اثر هر کدام
۴. دستیابی به عملکرد بالاتر از یک آستانه‌ی مشخص و دریافت امتیاز وزن‌دار مبتنی بر رتبه‌بندی.

سالم و موفق باشید.

¹⁰ Label Mapping

¹¹ Class Imbalance

¹² Hyperparameters

¹³ Cross-Validation